

ТУРМУШ ГЎЗАЛЛИГИ-ХУНАРДАН

Аёл қай касбда ишламасин ўй-рўзгор тутумидаги ҳамма ишларни билса ҳаётى обод, саришта ва файзли бўлади. Афсуски, бъази қизларимизнинг бирор таомни ёлчтиб пиширига олмаслиги, хатто кўйлакка тугма тика олмаслигига гувох бўламиш. Бундай қизлар эртага келин бўлса кандок килиб қайнонасининг

кўлидан ишини олади? Демак, қизлар қанча ҳунар ўрганишса шунча ўзларига яхши! Хўш, кўшимча ҳунарни қаерда ўрганиш мумкин? Ўку марказлари эса кўп. Шулардан бирни Юнусобод тумани 3-мавзеси, 1-йи, 31-хонада жойлашган "Ўқтамон" ўкув марказидир. Дијоромхон Суннатова раҳбар бўлган

бу даргоҳда тикувчи, ҳамшира,

ришнинг 72 хилини ўрганишади. Бир ойлик курсда эса туркча тортлар, суфле, келин-кўёв тортлари, музқаймоқлар тайёрлашнинг антиқа сирларидан боҳабар бўлишади. Қандолатпаз Раъноҳон Эргашевага шогирд бўлган қизлару, келинлар уста қандолатчи бўлиб этишадилар. Раъноҳон парда, чойшабар тикиш, ўргатиш борасида ўкув маркази ҳамда махаллада кўли гул чевардир.

Уй ҳамишираси ва умумий масаж курсларига Үмидохон Ҳуснитдинова билан Дијоромхон Суннатоловар устозлар килишади. Киз-жувонлар оли ой давомида биринчи тиббий ёрдам бериш, ёнбошга, вена томирига ҳамда томчиловчи уколлар

Умидохон, қизи Дијоромхон ҳам тикувчиликни яхши эгаллашган.

- Тикувчилик уйда ўтириб ишлаш учун куляй. Ишлайдиган аёллар учун эса бу ҳунарлар орқали кўшимча даромад келиши мумкин. Рўзгор бадастир бўлиши учун аёл ҳам хисса кўшса ёмонми? Ҳунар ўрганиш истагида бўлган ёшлар учун марказимизнинг эшиги ҳам, кўнглиминиз ҳам доимо очиқ, - дейди Дијоромхон Суннатова.

"Текоғлик уй ҳамиша бе-жоғлидир", - дейди халқимиз. Ҳунарманд киз-жувонларимиз ўз хонадонини обод этибина қолмай,

Сувратлар муаллифи — М.МИРСОДИКОВ

массаж, пазандалик, сартарошлиқ, парда ва чойшаблар, бисер тикиш, каштацилик, инглиз ва рус тили, компьютер курслари мавжуд. Пазандалик курсида қизлар иккى ой давомида таомлар, салатлар, тортлар пиши-

килишни, умумий массажни ўрганишади.

- Дијоромхоннинг ўзи бичиши-тикишда йигирма йиллик тажрибага эга.

Унга чеварлик касби она мерос. Сингиллари Раъноҳон,

ҳайтимиз, жамиятимиз ривожига ҳам хисса кўшадилар. Ҳунарнинг туфайли баҳт-саодатингиз сарбаланд бўлаверсин азизлар!

БАСИРА

ШЕРРИЯТ, САНЬЯТ ВА ЁШЛИК ТАНТАНАСИ

Яқинда Республика "Камолот" ижтимоий ёшлар ҳаракати биносида Тошкент Давлат санъат институти ва Абдулла Коидир номидаги Маданият институти талабалари ўртасида "Ёш юраклар ёлқини" мавзуида кўрик-мушоира бўлиб ўтди. Аввало кўрик-мушоира ташкил этилиши сабаб-асоси хакида бир-иккى оғиз сўз. Таникли ёзувчи ва шоир Эркин Самандаров Ўзбекистон ёзувчilar уюшмаси кошида бу иккى дорилфуннинг иктидорли, истеъододли талабаларини бирлаштирган ёш драматурглар тўғрагига раҳбарлиқ килиб келмоқда.

- Тўғрагимизга ҳар икки ўкув даргоҳидан катновичи ёшлардан завъ-шавқ, илқом оламан, - дейди хурматли ёзувчиимиз. - Бу ёшлар ҳаётин севадилар, ҳаёт гўзалиларини ўз ижодларида бор бўйича сингдиришга ҳаракат қиласидилар. Ўйлайманки, келажакда улар маданият-

санъатимизнинг ўтиқамоёндадалири бўлиб этишадилар. Кўрик-мушоира ҳакамлар ва ҳар иккала институтидан келган талабаларнинг диккат-эътибори остида қизгидир.

Нихоят ҳакамлар ҳайъати раиси-Ўзбекистон Xалқ шоири Жуманиёз Жабборов голибларни эълон килиди. Бунга кўра Тошкент Маданият институтидан Диљбар Сиддикова, Ўлмас Тўраев, Санъат институтидан Зухра Собирова, Фарида Бобохоновалар голиб деб топилдилар, совғалар билан тақдирландилар. Ҳар иккала институтнинг шеррият, санъат шинавандалари эса Ўзбекистон ёзувчilar уюшмасининг фарҳий ёрлиқлари топширилди. Шунга ухаш ёшлиқ, санъат, адабиёт байрамини бошқа ўкув юртлари ўртасида ҳам давом этиришга карор килинди.

Ўз мухбириимиз

СУМАЛАК САЙЛИ

Яқинда Ўзбекистон Оқсоқоллар Кенгаши, "Маҳалла" ҳайрия жамғармаси бошқаруви раисининг ўринбосари, Гулнора Йўлчиева ташаббуси билан "Гулнора она" Оила марказида сумалак сайли бўлиб ўтди. Үнда Тошкент шахрида турли жабхалардаги хизмат киладиган фоал аёллар иштирок этишди. Тантанани Тошкент шахар хокими ўринбосари Фаридда Абдураҳимова табрик сўзи билан очди. Йигилгандар республика изида хотин-қизларга, фарзандларимизга, хўмояга мұхтоб оилаларга кўрасатилётган фамхўрликлар ҳақида гапидилар. Тинч, осуда, бунедкор ҳаёт қадр-кимматини чарса билан ўлчаб бўлмаслиги, бу йўлда масъул ва огох бўлмоқ ҳар бир фуқаронинг бурчига ва вазифаси эканлигини алоҳида таъкидладилар. Йигингда Гулнора Йўлчиеванинг "Истиқлол. Аёл. Истиқбол" номли рисоласи тақдимоти ҳам бўлди. Мехмонлар "Гулнора она" Оила Маркази ходимлари тайёрларган баҳорий таомлардан баҳраманд бўлиши. Санъаткорлар ўз кўйишиларни билан сайл ахлини мамнун этишиди.

Ахборот

“ЭКОФЕСТИВАЛ-2004”

Хар йили 22 апрел куни жаҳон жамоатчилиги Ер кунини нишонлайди. Республикаларнида 21 апрел куни "ЭКОФЕСТИВАЛ" Халқаро жамғармаси томонидан Тошкент техника университетида давра субботи ташкил килинди. 22 апрел куни Миллий театр биносида "ЭКОФЕСТИВАЛ - 2004" бўлиб ўтди.

Экофестивалда "Саҳоватли Ер инъомлари" кўргазмаси, ердан самарали Фордайланган фермерларни тақдирлаш, шунингдек, "Энг мурувватли кўшини" республика кўрик-тандови-ғолибларини тақдирлаш бўлиб ўтди.

Бунга кўра Сурхондарё вилояти Кумкўрғон туманидан Холмўмин Сайдов биринчи ўринни, Фарғона вилояти Тошкент туманидан Раҳматулло Камолов иккичи, Наманган вилояти Тўракўргон туманидан Маъсудаҳон Содиковага учинчи ўрин насиб этиди.

ОИЛА САЛОМАТЛИГИ ЙЎЛИДА

Республика соғлиқни сақлаш вазирлиги билан репродуктив саломатлик маркази ҳамкорликда Пойтактимизнинг "Гранд орзу" меҳмонхонасида "Ахолининг тиббий саводхонлигини ошириш, репродуктив саломатлик тушунчаларни кенг ҳалқ оммасига етказища оммавий ахборот воситалари фаoliyatiни кучайтириш" мавзусида журналистлар билан семинар ўтказили.

Ўз мухбириимиз

дат ҳам ўтди. 2-3 ой кўзим эшикда, халоватимни йўқотдим. Бир куни менга ўғлимнинг Чилонзор туманинда яшаётганини айтиб колишиди. Сўраб-суринтириб у яшаётган ўйни топиб бордим. Эшик кўнғироғини бир неча бор босдим. Ичкаридан телевизорнинг овози эшиклиарди. Эшикни аста тортиб кўрсан очиқ экан. Ичкарига бош сукуб, ўғлимнинг исмини айтиб чакиридим. Ўғлим ичикийимда пешвуз чиқиб, ҳангумаган бўлиб колди. Бир неча сония бир-биримизга тикилиб колдик. «Ўғлим, нима қилиб юрибсан?», - деб олдим холос. Шу тозда бошим шангиллаб, оёқ-кўлимдан мадор кетаёганди. Ўғлим юргириб келиб ушламаганда бор бўйим билан орнага ийқилган бўлардим. Ўғлим

тахиритимизга бўйчан, қораҷадан келган бир онахон кириб кеди. Унинг хорғин нигоҳлари кўнглидаги ҳасратни акс эттириб турарди. Онахон стулга ўтириб кўзларимга илтижоли тикиларкан сўз бошлади.

- Ёшим 63 да. Исимм Рихсиниса. Мирзо Руббек тумани, Аэроромная кўчаси, 70-йда яшайман. 10 та болам бор. Улар суюнса суюниб, куюнса куюнаман. 7 йил бурун бир Көрекяга шартнома асосида 2 йил ишлаб келиш учун кетганди. Кўз очиб юмгунча бу муд-

сиуб диванга ўтказди. Нафасим сикилиб келаяпти-ю, хаёлим яна боламда. «Нимага уйга бормай юрибсан?», - дедим ўзимда куч топиб. «Ишларим кириб колди. Унинг устига маҳаллага кайси юз билан бораман?» - деди ўғлим. «Ие, нимага боролмайсан, ўғирлик килмаган бўлсанг, бирорвоннинг номусига тегмаган бўлсанг, бу нима деганинг?», - дедим нимадандир гумонсираб. Ўғлим индамади. Шу куни бирга чой ичидик. Уйга бораман, - деб иштирди. Мен болам топилганидан хурсанд бўлиб уйга кетдим. Уни охирги марта кўрганим хам шу бўлди. Мана 5 йилдирки дарага йўқ, Кореяга бориб пул ишлаб келса, орзу-ҳавас билан тўй қиласан, деб ўйлаб юргандим. Орзула-рим сароб-

га айланаб бораяпти. Унинг ёши ҳам 34 ни қорашиб колди. Қачон оила куриб, қачон бола-чақа кўради ахир? Үмр кутиб турмайди-ку.

- Нимага хукукий органларга мурожаат этмадингиз?

- Ўғлим мендан хафа бўлади, деб истихола килдим-да. Назаримда ё пул ишлаб келмаган, ё бўлмаса олдириб қўйган. Пул садқа-сар, мол-дунё кўлнинг кири-ку. Келганимнинг боиси, шу гапларимни чоп этсанлизлар. Зора болам бағримга кайта. Ўғлим ҳали ўзи ота бўлганда менинг қанчалик азоб чекаётганимни тушунади. Кеч бўлса-да, тўйини кўрай, дейман.

Рихсиниса ая кўз ёши қиласди. Кўнглидагиларни айтиб енгил тортгандир, лекин кўзларидаги ҳасра-

ту, илтижоларини пайқадим. Шу топда Равшанбек таҳиритимиз эшигидан кириб келса-ю, онасининг ахволини кўрсада, бундай килиб юргонига минг пушаймон бўлган бўлармиди, билмадим.

Оналаримиз бор экан, кўксимиз тоф, қадимиз чинор бўлиб юрамиз. Уларни йўқотган кун тутдай тўкиламиз. Бошимиз ҳам, кўкрагимиз ер бағирлаб колади. Бир неча оя, хатто йиллаб бу жудолика кўнкимизни кийин бўлади. Ҳаёт эса тақдирда тан беришга ундиади. Шундай бўлади ҳам. Аммо она... Онамиз ҳаётлидаги йўл қўйган хатоларимиз бот-бот ёдимизга тушиб, қалбимиз тирналиб тирналиб бизга тинчлик бермайди. Мен Равшанбек ҳам бир кун келиб шундай ахволга тушмаслигини чин дилдан истаб қоламан.

Т.НОРИМОВ

- Биздан бир кўча нарида дугонам бор. У билан мактаб давридан якин эдик, - деб сўзларди «Тошкент-Самарқанд» йўналиши бўйича кетаётган автобусда ёнма-ён ўтириб кетаётган аёллардан бири. Йўлимиз олис, киладиган ишмийк ўй. Унинг гапларини тинглай бошладим.

- У Тошкентда педагогика институтida ўқиганди. Шу йил курсдошлар йигилмоқчи бўлишибди. Бир куни кечкүрён уйга келиб колди.

- Гулнора, илтинос. Эртага Тошкентга кетаётганин. Би-ир ясаниб борай.

ҚИЛМАТТА ГУШГАН УЧРАШУВ...

Янги кўйлак тикирдим. Аммо, зирағимдан бошқа тилла тақиғомиг ўй. Менга тақиғокларингни бериб тур. Келишим билан қайтариб бераман, - деди. Мен ҳам йўғон тилла троссим билан иккита қадимига, бувимдан қолган тилло узугимни бердим.

- Кейин олиб келиб бердими, ишқилиб? - деб сўради иккинчиси ташвишланиб.

- Ҳали қизиги олдинда, - деб гапини давом эттириди Гулнора исмли аёл. Шундай қилиб у курсанд бўлиб уйимдан чиқиб кетди. Орадан иккунчига оғизда дарвазомиз тақилади. Чиксам Назира, ийғлаб ўзини ёғимни остига ташлади. Уни амалаб уйга олиб кирдим. Яхшияни эрим уйда ўйди. Назирадан:

- Нима бўлди? Тинчлики? - деб сўрадим. Ҳикайлай-ҳикайлай айтиб беришича, Тошкентга бориб автобусдан тушибди. Табиийки ясаниб, тилларни тақиб олган. Сумкасини кўтариб бир-икки қадам кўйиди. Ундан сал олдинда бир келишган йигит кетаётган экан. Йигит чўнтигандан «сотка» сини олаётганда нимадир «тап» этиб ерга тушибди. Дугонам ўша нарсани йигитга бериш учун энгашиб уни олибди. Караса... Бир даста доллар эмис... Яхшилаб скотч билан ўралган экан... Назира йигитни чакириш учун энди оғиз жуфтлаган ҳам экан-ки, ёнида оқ ҳожи дўлуп кийган, кўлига тасбех ушлаган йигичта пайдо бўлибди. У: «Ола, бу нима? Ие доллар-ку? Нима, эгасига бермоқчимисди? Шошманг! Ахир бу ерда камида 3000 доллар бўлиши керак. Опажон! Бунча пулни бир умр ишлаб топа олмайсиз! Келинг, бўлишиб оламиз», - деб тақлиф қилибди. Шунда ҳалиги йигит уларнинг рўпарасига келиб:

- Мен шу ерда бир нарса тушириб кўйиман. Ҳеч нарсага кўзинглар тушмадими? - деб сўради. Улар: «Йўк» дейишибди бир овоздан. Йигит кай-

тиб кетгач, дугонамнинг ёнидаги йигит: «Ола, иккимиз бирга турсак у шубҳаланиб қолди. Манг, пул сизда турасин. Менга ишонарли бўлиши учун троссингизни, узукларингизни беринг. Лекин бу кам-да. Пул ҳам берасиз», - дебди.

Дугонам ҳам ишониб бўйнагида тросс, узукларини, сумкасидағи 80 минг сўм пулини чиқарибди. Йигит хушумомала-

ТАШРИФЛАРИНГИЗ...

- Сурхондарёдан келдим. Ўқитувчи бўлиб ишлайман, - деб гап бошлади Шерали ислми йигит. - Рафиков билан севишиб турмуш курганимиз, иккизимиз бор. Охири гапларидан

ЭРКАК ОИЛА ҚУРҒОНИ ЭМАСМИ?..

бизни суд залига етаклади. Суд бизга келишиб олишимиз учун 6 ой муддат берди. Шунинг 4 ойи ўтди, энди эса... Йигит, йигит ерга қаради. - «Оила» бўлимига бир ёълон берсам дегандим.

- Суд сизларни ажратиб қўйди ҳам дейлик. Ёшигиз ҳам 40ни қорашиб

келиди. Йигит ёш болалар билан қийналиб кетди. Қариндош-уруги маслаҳатлашиб, бир боласи бор аёлни олиб беришибди. Аёл кўнколмадими, ишқилиб бир ой ҳам яшамай кетиб қолди. Охири йигит биринчи хотинини олиб келишга мажбур

бўлди. Аразлари дока рўмолдай куриди-кетди. Ҳозир ҳеч нарса кўрмагандай тинч-тотув яшашяпти. Яна бир бор яхшилаб ўйлаб кўринг.

Йигит гапимга жавоб қайтармади-ю, ўйга толди. Мен ҳам ортиқа саволга тутмадим. Телефоннинг набатдаги кўнгироги иккимизни ҳам сергаклантirdи. Мен гўшакни кўтардим, у эса ўрнидан кўзғалиб, кетишига ҳозирланди. «Бўлти ака, ўйлаб кўраман», - деди синиқ овозда. У хотинини ҳали ҳам севади, менимча. Лекин йигитлик фурури, алами ажралишга ундаётни уни.

«Хотиним рангимнинг қоралиги учун ёқтирасди», - деганди гап орасида. Агар чиндан ҳам шундай бўлса ўша аёл катта хатога йўл қўяяпти, деб ўйлайман мен. Йигитнинг хусни уни диенати-ю, ориятида, мардлигига эмасми, аслида?! Қолверса эркак ишининг хусни эмас, хулқи чиройли бўлсин. Агар у оиласини таъминласа, болаларни меҳр берса, уларга келган балога кўксини қалқон килса... Бундан ҳам ортиқ гўзллик бормикан?! Мухтарама аёлларимиз бу хусусда никма дер экан?

Тохир НОРИМОВ

лик билан уни такси тўхтайдиган жойга олиб борибди. «Сиз мени С.Рахимов метросидағи «Автошкола» олдида кутиб турни. 20 дақиқадан сўнг этиб бораман. Пулга эҳтиёт бўлинг», - деб тайинлабди. Кейин таксининг пулуни ҳам ўзи тўлаб юбориди.

У ўзида йўқ курсанд. Айтилган жойга кетибди. Курсдошлар билан бўладиган учрашувни ҳам унтишибди. Бир соат ўтибди, икки, у соат ўтса ҳамки, ҳалиги оқ дўппилик йигитдан дарак бўлмабди. Хуллас, беш соат ўтибди. Шунда қўйидаги қофозни очибди. Караса икки томони долларларнинг сурати кесиб ёпиширилган қофоз экан. У алданнанганини сезиб, ўша ерда беҳуш йикилибди. «Автошкола» ходимларни чиқишиб, «Тез ёрдам», милиция чакиришибди. Бироқ энди бўлар ишқилибди.

Узидан йўқ курсанд. Айтилган жойга кетибди. Курсдошлар билан бўладиган учрашувни ҳам унтишибди. Бир соат ўтибди, икки, у соат ўтса ҳамки, ҳалиги оқ дўппилик йигитдан дарак бўлмабди. Хуллас, беш соат ўтибди. Шунда қўйидаги қофозни очибди. Караса икки томони долларларнинг сурати кесиб ёпиширилган қофоз экан. У алданнанганини сезиб, ўша ерда беҳуш йикилибди. «Автошкола» ходимларни чиқишиб, «Тез ёрдам», милиция чакиришибди. Бироқ энди бўлар ишқилибди.

Айтилган жойга кетибди. Курсдошлар билан бўладиган учрашувни ҳам унтишибди. Бир соат ўтибди, икки, у соат ўтса ҳамки, ҳалиги оқ дўппилик йигитдан дарак бўлмабди. Хуллас, беш соат ўтибди. Шунда қўйидаги қофозни очибди. Караса икки томони долларларнинг сурати кесиб ёпиширилган қофоз экан. У алданнанганини сезиб, ўша ерда беҳуш йикилибди. «Автошкола» ходимларни чиқишиб, «Тез ёрдам», милиция чакиришибди. Бироқ энди бўлар ишқилибди.

ГУЛБАШАКАР

Якндан анча йилдан бўён менга қадрдан бўлиб қолган, ёши 80 ни коралаган бир онахонни учратиб қолдим. Кўлларида ўроч билан этак:

- Ассалому алайкум, холажон, нечук ўроч кўтариб юрибиз? Молин-гизга ут ўргани сиздан бошқа

МАРҲУМЛАР ҚАБРИНИ ТОПТАМАЙДИК

киши йўқми? - сўрадим ҳайрон бўлиб.

- Мол боқиши қаёқда дейсан менга, қизим, - онахон оғир уф тортиб, ерга ўтириб олди, - Мозорга боргандим. Қачон борсам, қабрларнинг у ер, бу ери ўпирилган, мол тўёларининг изини кўраман. Ёз ойла-рида бир неча маротаба суватиб ҳам кўидим. Биласан, бир ўғлимнинг вафотига 8 йил, чолимникига 5 йил, кенжя ўғлимнинг ўлганига 2 йил бўлди. Шуларнинг доғиди кўйиб кетганимдан юраги дард-хас-ратга тўлиб ўша ёқка бораман. Ҳаёлан улар билан сухбатлашаман. Го-ҳида қабрлар узра бемалол ўтлаб юрган молларни кўриб эзилиб кетамон. Моллар кимга тегисли экан-лигини суриштирсан, улар қабристон коровулини эканлигини айтишиб. "Молингни қабристонда боммагин. Ахир бунда не-не одамларнинг қабри бор. Марҳумларни оёқ-ости қилиш яхши эмас-ку!" - десам. У: "Қаерга бориб арз қиссангиз, қилаеверинг. Мен бу мозор коровулигини ўти учун

Файласуфлардан бири: "Иғи-кальби пок одамнинг иши", - деган экан. Виждони тоза инсонни дилдан йиглади.

- Кўшнимизнинг ёлғиз ўғли урушга кетгача, онаизор уни ин-

ЙИГЛАШНИ БИЛАСИЗМИ?

тиқ кутди. Уршу тугашига бир ои колганда, онаизор ундан келган "кора ҳат"ни ўқиди-ю, дод солиб йигламади, сочини юлиб фарёд кўтартмади. Факат бир томчигина кўз ёши хатта келиб туши. Унинг мана шу бир томчигина кўз ёши канчадан-канча аччиқ фарёдлар ўрнини босиб кетганилиги аниқ, - дея эсларди бувим.

Отамиз ёки онамиз бу дунёни тарк этса, белга белбог boglab тақдирнинг аччиқ қисматидан йиглаймиз. Лекин ҳамма ҳам шундайми? Ҳамма ҳам ич-ичидан йиглайдими? Афсуски, бунга миллий удум сифратида қарайдиганлар анчагина.

Кувонч кўз ёшлари, деган иборани эшитсангиз, ғалати туолиши билан бирга, дилингиз ёршиди. Фарзандларимиз жаҳон

олганман", - дейди уялмай-нетмай. Онахоннинг кўзларидан дув-дув ёш оқар, юлатига таскин тополмасдим.

- Холажон, қўйинг йигламанг, сизнинг юрагингиздаги дардларни билиб ўтирибдими у? - дейман.

- Болам, чидолмай кетаяпман, чолим-ку, майли-я, ёшини яшаб, ошини ошаб ўтди бу дунёдан. Ҳудо раҳмат қилган бўлсин ишқилиб. Ўғил-ларимнинг бири 36 да-бири 31 ёшда эди.

Икковининг ҳам гулдек хотини, фарзандлари ортидан бўзлаб қолди. Мен йигласин, жон қизим.

Онахоннинг гап-сўзлари хеч менга тинчлик бермасди. Ахир қабристонларни зиёрат айлаб, обод қилиш маънавиятимиз, қадрията-римизнинг бир кўриниши эмасми! Бир куни умримиз поёнига етганда, шу маскан бизни ўз кучогига олмайдими?

Нечун шуларни вақтида англаб етмаймиз? Нечун ота-боболаримиз, аждодларимиз руҳларини бунчалик обёкости қилимиз? Моллар-ку бир тилсиз, онгиз ҳайвон. Ўтганилар ҳоки-тупроғини шундай хор этаётган инсон-қабристон корову бўлишга лойикмикан? Сиз бунга нима дейсиз азиз иортдошлар?

София УЗОКОВА,
Шахрисабз шаҳри.

Хам

Инсон бу дунёга келибди, "мехр", "оқибат" деб атальши туйуни кимлар-гадир тутиб, кимларданdir эса кутиб яшайди. Чиндан ҳам бу хислат фақат инсонгагина хос хусусиятдир.

Бугунги кунда Республика мешхонлик уйларида қанчалаб меҳрда зор болалар тарбияланмоқда. Уларнинг кўзлари доим кўчага бокиб, кимларни дид кутади. "Ойижон", "Дадаҳон" деган мұқаддас сўзларни айтдишдан тақдир упарни маҳрум

қилган бўлса-да, меҳридарё, юраги тоза одамлар бу кўнгли яримларни ўз бағриларига олиб, шу мукаддас сўзларга жон баҳшида этмоқда. Ахир упарнинг ҳам баҳтили бўлишга ҳақлари бор-ку! Сўкир қисмат ҳувиллаган қалбларга "Нима учун?" деган саволни битиб кетган бўлса, айб кимда? Ҳуш, бу саволга ким жавоб беради. Шу саволни эшитганда, нечун қалб титрамасин! Аслида-чи, бу қисматни яратган ким? Албатта ўзимиз. Кеча ёшлик қилиб хатога йўл қўйимиз. Ким ҳақ эканлигини аллақачон ҳаёт кўрсатди. Аммо бугун шу хатони тузатмоқ кепрак. Ушбу 2004 йилимизни Президентимиз томонидан "Мехр ва муруват йили" деб ёзлон килинганини ҳам айни мудда бўлди. Биз биламиз, юртимизда меҳр-муруватли, ҳақиқий инсонлар кўп. Улар доимо савоб иш қилиш учун тайёр. Махалламизда Макдус ака ислими бир киши туради. Ёши ҳам анчага бориб қолган. Ҳайотдек уйда бечора ёлғиз яшай-

ди. Хотини Покиза холанинг бу дунёдан ўтганига ҳам олти йилча бўлди. Улар анча вакт фарзанд кўришмаган. Шунинг учун бўлса керак, бир яхши инсон уларга чақалоқча келтириб: "Кўчадан тобиғи олдим, шу болалинглар, зора сизларга ҳам Оллох бе-риб қолса", - деб ташлаб "НЕЧУН КАЛБ ТИТРАМАСИН!" кетибди. Унга

"Замира" деб исм қўйиб, оқ ювиб, оқ тарашибди. Оллох уларга ҳам фарзанд берди. Унга яхши ният билан "Хурсанджон" деб исм қўйишибди. Бирор Ҳурсанджон ота-она истагандек фарзанд бўлмади. Ота-она юзини ерга қаратди. Бир неча бор ўғирлик билан камалди. Ичкиликка руҳи қўйиб, ҳатто отага ҳам кўл кўтарди. Унинг қўйида бечора она оламдан ўтди. Улар баҳтига яхши ҳам Замира бор экан. У жуда-ям меҳрибон қиз бўлиб вояга етди. Ота-она истаги билан яхши бор оиласа-га келин бўлди... Ҳозир ёлғиз отасидан уз-тез хабар олиб туради. Менимча, ҳатто инсоннинг ўз фарзанди-ям бунчалик меҳрибон бўлмаса керак... Ҳа азизлар, биз меҳр-оқибат деб атальши түйгуларни кимларгидир тутсак, кимларданdir албатта қайтади.

Мурод ЖАМОЛ
Тошкент вилояти,
Паркент тумани.

си-ю, бобо-бувининг суюб айтган сўзлари таъсиридан бебаҳра. Уларнинг куллоклари кар.

Баъзи болажонлар эса атрофда ни-малар содир бўлаётганини фахмий олишмайди. Чунки улар аклан заиф. Улар меҳрибон қўлларга муҳтож. Ҳар куни Меҳрибонлик уйи олдидан ўтар эканман, дераза ойнасидан қараб тур-

БУЛАЙДИК
ган мурғак чехраларга назар солмай илоҳим йўқ. Улар сизу бизни доимо кузатишади, муруват кутишиади. Тўрт мучамиз соғ, ақимиз жойида бўлгани учун Оллохга шукр, минг бора шукр. Келинглар, кўлимиздан келгунча, бу болаларнинг ҳолидан ҳабар олайлик, уларга ёрдам кўлини чўзайлик. Муруватли бўлайлик.

Лазиз САИДОВ,
Риждуон тумани.

Бўлмайди дейсиз? Кўз қўриб, ақл бо-вар қўлмайдиган ҳодисалар рўй бериси ҳозирги вактда тасодиф эмас. Якндан Алишерхон иккича-чун чин олтину жа-вохирларга алмашилган, севгинг обёкости қўлинган.

Эй, яхшилар! Йигитнинг кўз ёши Зайнабни тинч кўярмикан! Инсон боривоннинг баҳтиши изтиб ўзи бахтили бўла олармикан? Ўша олтину-жавохирлар меҳр атальши таҳт, муҳабат атальши баҳтни яратиб бера олармикан. Йигит қиз ёнига борганида қиз дарҳол ундан ол-ған совғаларини қайтарибди. Аммо йигит уларга ҳатто кўн теккизишни да истамабди. Зайнаб совғанини тўла-тўқис қайтарибди, аммо Алишерхоннинг кемтик кўнгли-чи. Наҳотки шоирнинг «бевоға кўп экан дунёда», дегани ҳақ гап бўлса.

Моҳира БЎРИЕВА,
Термиз шаҳри.

йулга чорлаб, насиҳат қиласаркан, менга эса ҳатто таҳбек ҳам бермаган. Бундай меҳрибон аёлни хеч ҳам кўрмаганман. Мана бугунги кунга келиб ўзим ҳам бобо бўлдим. 80 ўшили қайнотамнинг насиҳатини олиш учун тез-тез учаришиб туралан. Қайнотамдек оналар бор жойда бо-

лалар баҳтили оила қуришади. Мен пайдан фойдаланиб, қайнотамга узок-умр тилаб, таъзим қиласаман. Шундай дононап оилаларимизга бош бўлиб, файзу барака ато этиб юришсан. Менинг қайнотамдек қайнота барча йигитларга ҳам насиҳетини сизин.

Ахтамкул МУРОТОВ,
Навоий шаҳри.

Ота-онам түккіз нафар фарзанд күрішган. Түккізінчесі мен эканман. Тақдирми, хәётты, мен иккі шеште тұлғанимда ота-онаимздан айрилбімз. Мендан катта түрт нафар опа-акамлар рүзөргө, бола-чакал бүліп кетишган экан. Энг меҳрибон опамнинг эса түрт нафар фарзанды бүлгап. Бир күни мени ҳамма опа-акаларим талашибиди: "Мен олиб кетаман", "Мен олиб кетаман", деб. Шұнда мени ўртага күйіб саккыз нафар опа-акамлар: "Менга кел", деб күл узатышибиди. Мен бұлсам уларға бир-бир қараб ўша опамга борибман. Шұндан кейин мени опам үйига олиб кетибди. "Бу мәрх, садокатты, ё худойим, ато кильгап жозибами, ишкілиб мен ўн бар нафар болалар хонданда катта бўлдим. Поччам ҳам меҳрибонлик, мени ўғли Ахоржон қаторида хурмат-эхтиром киларди.

Мен уй ишларини Ахоржон олдин баҳаришга харақат килардим. Поччам Ахоррга нима иш буюрса, худи менга айтгандек ўзимни олардим.

Мусика ўқитувчимиз Шавкатжон Холбоевни жұда хурмат килардим. У киши бизга құшни эди. Мен у кишидан най чалишини ўрганиб олдим. Ҳатто ўзининг най асбларында менга ҳада этди.

Мактабни битирдім. Күплар ўқишига кетди. Мен эса бу ҳада ўйламасдым ҳам. Ахир ўқиб, яшаш учун маблағ зарур. Менға бу борада ҳеч ким ёрдам беролмасди. Поччамнинг қарамогида яшаб, корин түйгизишнинг ўзи катта бахт эти.

Бир күни әкіннега суб очиб юрган Шавкат домла мени күріп қолиб: "Асрор, менға қара, бұғын кечкүрүн Гулистонға кетаптасыз, бир курсодаш үлгіла түй килар экан, базы хизматлары менинг бүйіншімде: ашулачы үзім, доирачи, гижак-чипар бол, агар сен ёнімда най چалсан-ми... Жұда яхши бўларди. Ахир кийналиб юрганинги яхши биламан, шу сабаб айтаплан, деди.

Мен юргири кириб поччамдан ижозат олиб чидим. Шу күни Гулистонға қараб отландик. Кенг бир хөвлига кирип бордик. Түй ниҳоят яхши ўтди. Мен завқшав, билан найда "Чўли Ирок"ни чалиб бердим. Шұндан кейин, эртасига бўладиган тўйларга ҳам "бўйтурма" кўпайиб кетди. Тўй тугагач, бизни Ахоржон ака деган одам, құшни эканлар, ўй меҳмонхонасига бошлиб кири. Ўша ерда кечаси тунаб копладиган бўлдик. Бир оздан кейин Шавкат акам:

- Асрор, сени эшиң олдида шу ўйнинг бекаси Саври ая чакираяпти, бир йўла найни ҳам бирга олиб ол, - деди. Мен най кўлимда, юргири чиқиб: - Ассалому алейкум, - дедим.

- Асроржон, "Чўли Ирок"ни эшишибилол колдик. Мумкин бўлса шу мусикани үзимизга чалиб берсангиз, - деди.

Кенг ҳөвлидаги бир баланд уйга кирип бордик. Ўйнинг жихозларига гап йўк. Тўрт томонда бир хил диван. Дивангана ўтириб найни чала бошладим. Ахоржон ака Саври ая ҳам мисиқаны берилб тингладилар. Мусика турагач: "Надима, бир күк чой дамлаб келгин, фаргона-

ликлар күк чой ичишиди", - деди Саври ая. Рўпарадаги дивандаги ўтириган ўн беш ёшлардаги киз юргири чой дамлажаны чиқиб кетди. Саври ая: "Дадаси, бу ўғлимнинг ота-онаси қандай дахлати одаимлар экан?" - деди хавас билан.

Бу сўзларни эшишиб пастга, гиламга карадим. Кўларимдан ўн етти йил оқма-

роғи олтиндан құммат, - деде мен хайрлашиб чиқдим. Надима кўз қыры билан менга қараб турарди. Гүй: "Оғир бўлинг, бу ўтқинчи машиқат", - дейтандек эди. Уч күн яна шу маҳаллада тўйда бўлғи Ахоржон ақамнинг меҳмонхонасида ётди.

Үйга кыйтиш күни Шавкат акам мени бир четта чиқиб: - "Асрор, менинг бўлғи ўтган воқеадан хабарим бор. Ахоржон акам айтаб берилгандар, маслашқа кильдик.

- Беш кундан кейин яна тўй бор, Ахоржон ақамнинг мусиқа билим юртди ўртоқлари кўп, қолаверса ўз билиминг ҳам етари. Сен рози бўлсанг келишда гувоҳноман олиб кўйсангиз, керак бўлади. Эртадан бориб ўқириверинг, мен ҳаммасини унга айтдим.

Шу баҳона ҳайдовчилик гувоҳномасини ҳам кўлга олдим. Бир күни танағфусга чиксам, рӯпарамада Саври ая: "Ўғлим, Асроржон биз Марғилонга кетаяплиз, опам кизини чикараяпти, иккى күн турамиз. Сиздан илтимос, бирон яхши ўртогингиз бўлса ҳам майли, уйда ётинглар, товук, кўйлар бор, қарайсизлар, манса калит. Уйда ҳамма нарсалар бор, биз кетдик", - деб чиқиб кетдилар. Ҳа, дарвоже Саври аянинг: "Мен Марғилонлик, тоғангиз самарқандлик, иккимиз Самдуда топишганимиз", - деганлари эсимга келди.

Менинг рози бўлишдан бошқа иложим йўқ эди. Ҳа, Шавкат ақамнинг бу ишлари замиридаги чексиз меҳр-муруватни ҳис килардим. Ахир мөр бўлса муруват бўлади, муруват бўлса меҳрин кўзгатади.

Шавкат ақамнинг айтганини килиб поччамга пулни узатдим, олмадилар, опамга бердим.

Мәсрордан кўйлар...

Белгиланган

вақтда Ахоржон ўйларига қайтиб келдик. Биринчи навбатда ўқиши кириш учун олиб келган ҳужжатларимни сўрадилар. Уч киши бўлиб бориб билим юртига ҳужжатларни топширидик. Эртаси күни иккита енгил машинада Самарқанднинг Жума шахрига бордик. Ахоржон тога наини жиыннинг тўйи экан. Тўйни яхши ўтказдик, тушум ҳам яхши бўлди. Яна Гулистонга келдик.

- Сен энди шу ерда қоласан. Имтиҳонларга яхши тайёрланни боргиг. Муаммо туғилса Ахоржон ақамга уялмасдан айтавер,

факат сен ўқишига кирсанг бас. Мен телелефон килиб тураман, - деди Шавкат ака.

Имтиҳон килиб тусланди. Мен имтиҳонга кириб, "Чўли Ирок"ни чапа бошладим. Билим юрти директори мусиқани охирига тинглаб, менинг одимига келиб кўб берилб сўрашди. "Шундай йигитлар бизга кеरак, бирорта начимиз йўқ эди. Хайрят сиз келибизсиз..." Бу гапни эшигтан бошқарлар менга бир қараб кийишиди. Шұндан килиб ўқиш ҳам бошланди, шанба күни дарсдан кейин Ахоржон тоганинг ўйларига бориб ҳөвлидиги ишларни қарашиб, душанба күни эрталаб дарсга этиб келардим. Ийлар ҳам ўтиб Надима ҳам шу билди даргоҳига ўқишига кириди. Мактаб билан ховли ўтраси бир чакирим ҳам чикмасди, шу сабаб Надима қатнаб ўқириди.

Баъзи вактлар ансамблимиз тўйига борганигини Саври аяга айтб берардим.

- "Асроржон, тўйларда шўх қизлар кўп бўлади"... Бу сўзни Саври аядан эшишибиди

бўлуми бор, фурсат туғилди дегунча ўша ерда бўлишга ҳарақат киламан. Сабаби, мен кўшиқ айтишини одаимларнинг юрагидан жой олиб, улардан яхши гаплар эшиштимиш хоҳлайдим. У ерда яхши инсонлар жуда кўп. Бир томони Маданият бўлуми-

онамга, халқимга, қолаверса юртимга фойдам тегадиган Инсон бўлиб яралғим келади. Менинг ниятларим узундан-узун ва чексиз. Аммо буларни рўёбга чиқаришда минг афсуслар бўлсинки, соглигим панд бериши мени янада кийнайди, азоб беради. На чора, ҳәйт барирб ғузал, фу-сункор, яшаш эса кўнгилли. Бирор, бу дунёда мендек кўнгли ҳам ўзига яшади!

Мен жуда яхши биламан, юртимизда мендек кўнгли ярим инсоннинг дарду ҳасратларига шерик бўлгувчилар бор ва кўлларидан келгандар. Ҳеч бўлмаса дўст бўлишиди, - деган умиддаман.

Хуршид,
Самарқанд вилояти.
Риштон шахри.

ИШОНАМАН

Хеч ким мендек кўнгли ярим бўлмасин, деган сўзларни узундан-узун орзу-ниятлар билан єзмодаман. Менинг болалигимдан оёғимда тўғма нуксоним бор эди. Отам меннинг ногоронлигимдан кўп афсус қиласди: "Аканнин ўқитиб, сенгина түбисориз бўлдим", - деде куюнади. Ўзимизнинг шифорок: "Буни вактида қаратиб, олдини олмасангиз бора-бора улғайган сайни бола анча оқсайдиган бўлади. Кучнинг кўли оёқда", - дегандилар. Мана кўз очиб юмгунча ўшым ҳам 22 га етди. Кўнглимга қарашнинг ўрнига: "Энди бўлди, вақти ўтди, такдиринга тан беравер" - деганлар ҳам бор. Самарқандда

бир мутахассисига кўрсатганимда: "Оўқининг чиқан сүягини операция ийли билан жойига кўйса бўлади", - дейишди. Мен бу гаплардан сўнг ачча хурсанд ҳам бўлдим. Лекин операция анча оғир кечишини ҳам ўйлаб вахимага тушдим, Буларнинг барги кийинчилек билан бўлса ҳам амалга ошади. Ҳаммасига катта ҳаражат талаб килинади. Афсуски, бу нарсалар менинг бўлдим. Бойдан-бой, оға-иниларим ҳам йўқ эмас. Аммо, улар берган арзимаган нарсасига ҳам миннат билан қарайдилар. Менинг ўз давлатим бу - ота-онам! Улар: "Эй, ўғлим факат Ҳудодан тибаб шашиги! Ҳудо хоҳласа дехончилигимиз бўлиб, берса, албатта сени зўй шифорорларга қаратаман!" - деб ёчора отам уч-тўрт йилдан бери айтади.

Кайда дейсиз? Иккичектар тарвуз-қовун билан қаерга ҳам бораман? Окорида айтган яхши оғизларни юрагидан жой олиб, улардан яхши гаплар эшиштимиш хоҳлайдим. У ерда яхши инсонлар жуда кўп. Бир томони Маданият бўлуми-

да мени элга таниши истагида бўлған одаимлар ҳам бор. Мен элуортга танишиши истайману, аммо саҳнага оқсоқланбай чиқсан буна залдаги одаимлар қандай қаратади? Шуларни ўйлаб ўзимдан нафрлатаниб кетаман. Лекин шунисидан хурсандманди, Маданият ўйидаги барча ўшмар килиб: "Устоз!" - деб чакиришади. Барибира дунёда яшаш яхши, лекин бир томони - соғлом йигит бўлиб, ота-

Сиз севган кишинизга етишибиз опажон. Лекин унинг хиёнатини кеичирмagan экансиз. Энди ўзингизга бошқаларнинг назари билан қаранг.

Турмуш ўргонгизни севмаган тақдирингизда ҳам фарзанд күргац, шу севги фарзандларнингизга ўтиб боради-ку. Нахотки, шу қизингизга бўлган меҳр-мухабbat Ж. га бўлган севингиздан паст турса? Сиз қизингизни ўлаш ўрнига ўзингизни ўткинчи севингизга ўралашиб юрибиз. Ўша Ж. ҳам, Ж. ҳам факат сизни, унга берадиган меҳрингизни яхши кўради... Лекин қизингизни яхши кўрапикан?

Нилуфар, яқинда бир танишининг қариндоши иккinci бор турмушга чиқди. Ўша киз баҳтли хозирча, лекин унинг фарзанди кўзидағи мунгни ҳеч ҳам унтулмадим. Тасаввур қилинг, фарзанд ўз онаси-нинг меҳридан ҳам жудо бўлди. Ваҳоланки, у йигит ўша қизнинг фарзандига ҳам оталик қилимоки эди. Лекин у йигитга факат онаси керак, фарзанди эмас...

Нилуфар! Балким сизга бу гапларим оғир ботгандир. Шундай бўлса узар.

Энди севган ишингиз, касбингиз билан шугулланинг. Ҳаётни севинг. Кийинчиликлар олдида тушкунликка тушманг. Эҳтимол, хали ҳаммаси олдиндайдир? Сиздаги ўткинчи бу хис-туйгулар ўтиб кетади.

Наимахон ҲУЖАЕВА,
Наманган вилояти
Чорток тиббиёт
коллежи ўқитувчisi

Ҳар ким оиласининг қадрини ўзи билиши керак. Агар инсоннинг ўзида фаросат, ақл-идор, меҳр-шафқат бўлмаса, бирор-

ХАЛОЛЛИК ЙЎЛЧИ ЮЛДУЗ

"Қани энди уни унута олсам" 1-сон 2004 йил

ЭСЛАТМА: Мен Ж. исмли ўшитни севардим. Қунларнинг бирда бир қиз телефон қилиб: "Жни тинч қўй! Мен ундан ҳомиладорман", - деди. Ж. аввалига бўйнига олмади, лекин унга ўйланди. Мен ҳам турмуш қўриб бир қизачлик бўлдим. Кейин синглим Х. исмли ўшит билан танишитирди. Эрим мени севади. Мен эса Х.ни унута олмаямсан.

Нилуфар

Нилуфархон! Қалб кечинмаларнингизни ўқиб ҳайратдан ёка ушладим. Бирбира зид воқеалар-а? Бундай бўлишига ўзингиз айбордосиз, албатта. Севиш, севилиш ҳар бир бошда бор савдо. Севмоқнинг айби йўқ. Аммо чин севги покликни тақозо қиласди-да! Бир йигит сизга севги изхор қилганида гап-сўзларга қолиб кетгисиз. Бу ҳолатта ҳамма ҳам дуч келади. Энди Ж.га келсак. У ҳақдаги воқеалар бәнни мени таажзуга солди. Унни севибди. У сизга хиёнат қилиби. Агар чиндан ҳам севганингизда эди, хиёнатини кечириб унга турмушга чиқардигиз. Ҳиёнат деб сизнинг кильмишларнингизни айтса бўлади. Мурғақ қизчангизу, қалби пок умр йўлдошингизнинг олдида кимсиз?! Умр йўлдошингизнинг: "Ҳалиям уни севасан!" - деган сўзига фарзандингиз учун "Йўқ, мен сизларни севаман", десангиз бўлардиди! У йигитнинг гуноҳи нима? У ҳам севиси, севилиши келади.

Бу севганинг нимаси?

Қани сиздаги аёллик латофати? Х.ни ҳам ҳеч кимга бергингиз келмас экан, торгина бағрингизга тօдек улкан мұхаббат қандай сиғди? Мен буни мұхаббат, деб ўйламайман. Бу ўткинчи хавас. Бир инсоннинг никоҳда бўла туриб, бошқа билан учрашиш...

Читтак шоҳдан-шоҳга кўйиб юргани билан ҳеч нимага эришолмайди. Умр йўлдошингизни үлім билан олишаётганда ҳам сиз бекорчи ўй хаёллар билан ҳорибисиз-а?! Ҳақиқий баҳт бир-бира суюнни яшаш эмасми? Нега умр йўлдошингизни бунча ҳўрлайсиз. Ҳозир ҳам кеч эмас. Оилангиз бағрига қайтинг. Умр йўлдошингизнинг уволидан кўркинг. Сизнинг қилаётган ишингиз муслмон аёлига хос эмас. Агар чин дилдан севсангиз мұхаббатингизни юрагингизда асранг.

Нилуфар! Ҳалолликка ошно бўлинг. Ҳалоллик йўлчи юлдуз. У сизни баҳт қасрига элтади.

Моҳира БҮРИЕВА
Термиз шахри

Нилуфар опа, турмуш ўргонгизни сизни чин дилдан севадиган инсон экан.

Ж.ни эса унунинг. У сизни сира ҳам севмаган. Агар севганида, баҳтилинигизни тилаган бўларди. Опажон, турмуш ўргонгизнинг бағрикенлиги шундаки Ж. бир неча маротаба ўйнингизни келиб, уришиб кетса-да, сизга бирор маротаба ҳам қаттиги галирмабди.

Ҳеч бўлмагандана норасида фарзандингизни ўйланг. Бир куни келиб: "Менинг дадам қаерда?", - деб савол берса, не деб жавоб берасиз? Ҳуандан иккি ўт орасида колмасмиканисиз? "Биринчи мұхаббатимни деб дадандан кечганиман дейсизми ёки даданг бизни ташлаб кетган дейсизми?"

Нилуфар опа, не бўлса ҳам оиландизни асраб қолиши учун ҳаракат килинг. Оллоҳ ҳеч кимни биринчи баҳтидан ташлаб кетган дейсизми?

Нилуфар опа, не бўлса ҳам оиландизни асраб қолиши учун ҳаракат килинг. Оллоҳ ҳеч кимни биринчи баҳтидан ташлаб кетган дейсизми?

Мұхаббат МУРОТОВА
Қашқадарё вилояти,
Нишон тумани

МУҲАББАТ ЎЛАМАЙДИ

Қадри М. ака! Ҳасрат тўла мактубингизни ўқиб, мұхаббатнинг гўзл осмонида парвоз қилгандай бўлдим. Оллоҳ сизни ана шундай ўлмас, бокира мұхаббат билан сийлашга сийлабди-ю, таъқидлаганингиздек "синов дунёси"га дуор қилибди. Лекин ҳафа бўлманд. Чунки Оллоҳ сўйган бандарини ёмон йўлдан қайтариш учун кайти, фам бериб синар экан. Аммо мұхаббатини оракда жондай асрар, ардоқлаш хамманинг ҳам кўлидан келавермайди. Шунданд суюнингки, Оллоҳ сизни буюк мұхаббат билан сийлаб, мустаҳкам иродани ҳам дарип тутмабди.

Қанийди ҳаммага шундай мұхаббат ёр бўлса. Зоро мұхаббат азобсиз бўлмайди. Сизнинг мұхаббатнинг каби пок ишқнинг азобли ўйлуни, шу ишқ билан дунёдан ўтишини ҳар ким орзу қиласди.

Илоҳим, ҳаётнинг энг гўзл улушини хис килиб яшаш ҳаммамизга ҳам насиб этсин! Қуидаги шеърим, мұхаббатнинг азобли, сирли даррлари ҳақида.

Қолди шўх нигоҳлар, табассум,
жилва,
Қолди ер остидан секин боқишилар,
Қолди юразимни ўйнантан ишиш,
Кўнгил дарёсида тўйлиб оқишилар.

Бариси хаёлдан ўтади бир-бир,
Дилда маҳзун-маҳзун қўшиқ
айтишлар.
Эсласам ҳали ҳам титрайди
зир-зир,
Онр қадам ташлаб ортга
қайтишилар.

"Бу синов дунёси..." 13-сон
2004-йил

ЭСЛАТМА: 19 ёшимда тиббиёт институти талабаси Ҳамидали севиб қодам. Мен ҳам институттага кирдим. Аммо, севганини атшишига имконим ўйқ, қўлим калтамлик қилирали. Бир куни у қўлимга тўй тақлифномасини тутқизди...

Оралан 30 ўйдан кўп вақт ўтганда кутмалагана учратдим.

Х.М.

Ўтган кунга қайтмоқ ўйқ жоним,
Оғир ўтган кун-ла яшамоқ.
Тул согинчи елкаларда кўттармок,
Қийин жоним бу азобда яшамоқ.
Ойсоат АВАЗОВА,
Термиз ДУ талабаси

ТАНГА ДАРМОН БАҲОРИЙ НЕЪМАТЛАР

Ўсимлик гулларидан тайёрланган мураббо асални эслатади. Эрта билан соат 6-7 ларда ўсимлик хушбўй нектарга тўлганида гуллари йигиб олиниди. Сўнг 100 гр. гулига 900 мл. сув нисбатида олиниб, 2-3 дона лимон парраги кўшилади ва паст оловда 40-50 дақика кайнатилиди, докадан ўтказилиди. Кейин бир кг. канд ёки шакар кўшилади ва 60-80 дақика кайнатилиди. Карабизики, малхамижон мурраббо тайёр.

Ўсимлик ўт (сафро) хайдовчи таъсирга эга. Бунинг учун бир ош кошиғида ўсимлик барглари ва гуллари олиниб, 200 гр. қайноқ сувга солинади, 20 дақика дамланади, сузилади.

МОМАКАЙМОК
Бу кўп йиллик ўсимлик йўл ёкаларида, арик бўйларидаги, боғларда ўсади. Гуллари сарик-тилларанг. У иштаҳа очувчи, таом ҳазмими яхшилашада, қабзийт, корин дам бўлганда, сарик ва жигар хасталигида, бод, қандли диабет, қон босими ошганда, пешош йўли, бўйрак-тош, сил, кўтири, чилкон, кўйган жойларни даволашда, сўгалларни олиб ташлашда яхши даво бўлади. У айниқса камкўнликда, кувватсилика фойдалидир.

Ба 2-4 кошиқдан кунига 3 маҳал таомдан ярим соат олдин ичилади. Унинг илдизидан малҳам тайёрлаш учун обдон майдаланади. Бир пиёла қайноқ сувга бир ош кошиқ, солиниб, паст оловда 30 дақика милтиллашиб қайнатилади. Сўнг қайнатмадан 2-3 ош кошиқдан 3 маҳал ичилади.

Карбизики, малхамижон мурраббо тайёрланади. 2-3 кошиқ янги куритилган ўсимлик олиниб, устига 200 гр. қайноқ сув куйилиб, бир соат дамланади. Кейин кунига 3-4 марта 30-40 гр. дан ичилади. Экстракти тайёр ҳолда дорихоналарда бўлади.

Жаф-жаф ичак фаолиятини ўғулнаштиради. Эрта баҳорда жаф-жаф ўсимлигидан чучвара, кўк сомса ва башка таомлар тайёрланади. Бўйракдан кон окишини тўхтатишда унга кирк

Жаф-жаф "чўпон халтаси"да нима бор...

Бу ўсимликнинг меваси шакли "чўпон халтасини эслатгани учун ўсимлик шу ном билан аталади. Бу ўсимлик халк табобатида ва илмий тибиётда кон окишини тўхтатувчи восита сифатида кўлланилмоқда. Халк табобатида гастрит, мъеда яраси бор, ичбуруф, бўғин оғриқ-

лариди, бавзан юрак ва таносил касалликларида янги олинган шираси тавсия этилади. Ширази 50 томидан ичилади. Дамламаси ва экстрактида кон босимини тушириш хусусияти бор. **Дамлама куйидагича тайёрланади:** 2-3 кошиқ янги куритилган ўсимлик олиниб, устига 200 гр. қайноқ сув куйилиб, бир соат дамланади. Кейин кунига 3-4 марта 30-40 гр. дан ичилади. Экстракти тайёр ҳолда дорихоналарда бўлади.

Жаф-жаф ичак фаолиятини ўғулнаштиради. Эрта баҳорда жаф-жаф ўсимлигидан чучвара, кўк сомса ва башка таомлар тайёрланади. Бўйракдан кон окишини тўхтатишда унга кирк

бўғим ўсимлиги кўшилса, нафли бўлади. Бурундан кон кетгандан бурунга ҳам томизилади. Шунингдек, жаф-жаф обzon қилишда, турли яраларни ювища кўлланилади. Дорихоналарда майдаланган ҳолда маҳсус кўтичаларда бўлади. Демак, жаф-жаф ўсимлиги "чўпон халтаси"да бир олам даво бор экан... Шу билан бирга айни баҳорда дармон бўларкан.

Ялпиз: ҳам зиравор, ҳам доривор

Таркибида эфир мойлари бисер. Яна ялпиз таркибида органик кислоталар, флюеноидлар, каротин, рамноза, глюкоза, рутин. С дармон-дориси, минерал маъданлар жо бўлган. Шулар туфайли у бир талай касалликларда ишлатилади. Жумладан, ялпиз еб, кетидан сумза зардоби ичилади. Томирларнинг кенгайшияга ёрдам беради. Хусусан ёввойиси иштаҳа камлигига, мъеда заифлигига ва хиҷоқчоҳда наф беради. Ялпиз танани сафрондан тозалайди. Шимдириш ва латифлаштириш таъсирга бор. Кўнгил айнишини босади. Кайнатмаси пешоб хайдайди. Ичак, кўкрак оғриғида, мъеда, сарик касаллигига, йўтала ва бошқа хасталикларда яхши наф келтиради. Чанзоди яхши наф келтиради. Газзанда чақандаги ҳам яхши омилдир. Унинг барглари тутатилса ёки ерга йўйиб кўйилса, зараркундалар, ҳашорлардат келтиради. Ялпиз барги дамламиси оғриғи колдиди, асабини тинчлантиради, юрак фаолиятини яхшилайди.

Баргидан дамлама тайёрлаш учун 200 гр қайноқ сувга 1 ош кошиқ майдаланган барглар солиниб, ярим соат кўйиб кўйилади, ва доқада сузилади. Дамлама кунига бир ош кошиқдан ичилади. Ялпиз уруғи эса кишини терлатади. Тоғ ялпизи

оёқ ёрилишларига наф беради. Кичима касалликларга мубтало бўлган кишилар обзан қулсаллар (ялпиз кайнатмаси сувлари билан) даво бўлади.

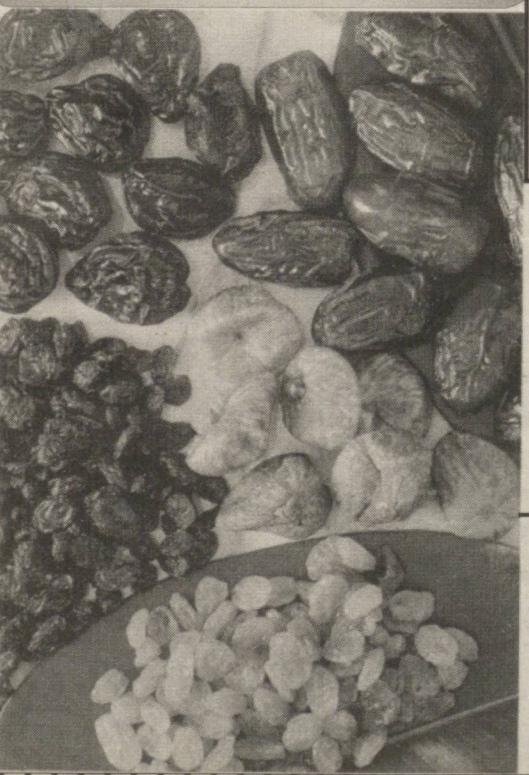
Халк табобатида ялпизнинг кайнатмаси тиши оғриғи, мілк яллиғланишида кўлланилади.

Ялпизни ҳам зиравор, ҳам доривор дея атадик. Инчунун баҳор пайтида жаф-жаф, исмалоқ, кўк пиёз, ўйнгичка, момакаймок каби ўтлари билан бирга тоамлар тайёрлаб истемол қилинса, юкумли хасталиклардан муҳофаза килади.

М. МИРЗАШАРИПОВ
тайёрлади.

ТОТЛИ, ТЎЙИМИ, ФОЙДАЛИ

Киш бўйи толиқкан танамиз баҳорда дармондориларга катта эҳтиёж сезади. Киш учун саклаб кўйилган мевалардаги фойдали дармондорилар бу вақтга келиб ўз кучини йўқотади. Аммо, куритилган мева қокилари таркибидаги дармондорилар 100 фоизгача сакланади.

МИСЛСИЗ КУВВАТГА ЭГА

Одамлар куритилган меваларни қадим замонлардан бўён истемол килиб келишган. Айтишларича, Миср пирамидарини кураётган ишчиларга саримсоқиёз, пиво ҳамда, бир ховучдан куритилган мевалар беришларкан. Пиво уларнинг ташнагини қондиаркан, саримсоқпиюёз турли микроблардан сакласа, куритилган мевалар эса уларга мислсиз кувват ато этаркан.

ҲАММАБОП ШИРИНЛИК

МАЙИЗ - ёш болалар истемол қиласа ҳам бўладиган бебаҳо неъматидир. Уни еган бола тинчланади, сутга қўшиб берилса йўталаған фориг бўлади. Майиз узумларга қараб турли навларга бўлинади. Майдай узумдан тайёрланган ва "Сабза" деб аталган уруғсиз кишиши майиз энг фойдалиси ҳисобланади. Таркибида калий, магний бўлиб унинг ширинлигига тенг келадигани йўқ.

АНЖИР ҳам шифобахш мевалардандир. Бироқ уни кўп ейиш, мигрен касаллигини келтириб чиқаради. Анжир мевасида кальций дармондориси бор. Таркибидаги оқсиллар мўллиги билан мевалар орасида биринчи ўринда туради. Бир стакан анжир дамламасидан ичсангиз у бир бўлак гўштнинг кувватини берар экан.

КОРА ОЛХУРИ ҳам худди шундай хусусиятларга эга. Бу меванинг таркибидаги мўлкуп пектин моддаси кишининг кайфиятини яхшилаб, депрессия ҳолатининг олдини олади. Уни мунтазам истемол қилинса хотирани мустаҳкамлаб, мъеда-иҷак фаолиятини яхшилайди. Қора олхурини пиширилган гўшт билан қўшиб истемол қилиш, шунингдек ўсимлик майдай пиёз билан қовуриб ейиш ҳам мумкин.

ТУРШАК, яни ширин ва серсув ўрикнинг меваларини куритиб олиб қишида истемол қиласангиз беҳоллик сезмайсиз. Ўрик туршагини эзиз ундан ажойиб пире тайёрлаша мумкин. Илиқ сувда ивитеиб есангиз юрак иш фаолиятини яхшилайди.

СИНАБ КЎРИНГ

200 грамм туршак, шунча миқдорда қора олхурни ва анжирни майдаланг. Унга асал ва ёнғоқ арапластириб, ҳар куни бир қошиқдан еб олсангиз кун бўйи ўзингизни тетик ҳис қилиб юрасиди.

Кўркам ва гўзал бўлиб юришини истасангиз ҳар куни бир ховучдан туршак еб туринг. Туршак таркибидаги дармондорилар терингизни силлиқ, таранг қилиб, танадаги ортиқча ёсларни эртиб юборади.

Агар озмоки бўлсангиз уни туши ва кечки овқатдан олдин истемол қилингиз керак. Мева қокиларини шундок ейиш ҳам фойдали. Улар таркибидаги оқсиллар тезда мияга сўрилиб, тўклиқ туйгусини беради.

ЎЗ КОИДАСИ БОР

■ Куритилган мева қокиларини политэлин халтада сакламаганинг маъқул. Бундай сакланган қокилар таркибидаги бебаҳо дармондорилардан маҳрум бўлади. Шунинг учун ҳам кишиларни турли тикилиб, шур сувга ўтириб олиб куритилган копчаларда сакланг. Шунда улар йил давомида ўзининг шифобахш хусусиятларини саклаб колади.

■ Куритилган меваларни истемол қилишдан аввал иккى соат ивитеиб кўйинг. Шунда улар яхши ҳазм бўлади. Қоқи ивитеиб гўядаси эса асал қўшиб ичишинг фойдаси катта.

■ Олча, кора смородина, малина меваларини ҳам бемалол қуритса бўлади. Аммо, олма қокиси күёшда куритилганда таркибидаги фойдали дармондориларни умуман йўқотмайдиган ягона мевадир. Шунинг учун олма қокиларини күёшда куритиши олиниади.

ГУЛБАШАКАР тайёрлади.

**ЖИГАРИНГИЗ НИМАНИ
ЕКТИРАДИ?**

Баъзан оғзингиз таҳир бўлиб ўнг қовурғанизниң остида оғрик сезасизми? Унда жигарингизга эътибор қилинг!

Қандай маҳсулотлар истемол килияпиз? Сабзи, қарам, лавлаги,

помидор, бодринг, қовок, шивит, петрушкага эътибор қаратинг. Оқсили овқатлардан учча ёғлик бўлмаган баликлар, гўштлардан эса бузук ёки курканини маъкул. Пишлок, кефир, йогурт, янги соғифлан сут, творог, илитилган тухум фойдали. Агар аллергиянгиз бўлмаса жигар учун энг бебахо маҳсулот асалдир. Уни кунига бир чой кошиқдан иккى маҳал ичинчингиз мумкин. Шунингдек, жигарни тозалайдиган даволаш гимнастикаси ("велосипед", "қайчи" шаклидаги) билан шугууланингиз мумкин. Бу эса жигар учун ўзига хос массажидир. Шалфей, ялпиз, тиронкул, мингбарг, момокаймок, ўтларидан бир ош кошиқдан солиб, устига бир литр кайнок сув куйб тун бўйи ўраб кўйинг ва бир ош кошиқдан истемол килинг.

Жигар тузланган, дудланган, ачичик, ёғлик, алкоголли ичимликлар, куюқ қаҳвадарни хуш кўрмайди. Ҳаддан ташқари кўп овқат ейиш ҳам жигарга оғирлик килиди.

Зинкафас, ошқозон яраси ва бўйрас билан боғлиқ, муаммолар бор. Жигарнг кўзлар эса қабзигит ва ошқозонда касалник борлигини билдиради. Яшил кўзлар эса ошқозонда кислоталини ошганидан дарак берар экан.

Жисмоний ва руҳий зўриқишилар натижасида ёйсимон парда атрофида томчи шаклидаги доғлар ва айланалар пайдо бўлади. Агар сиз вақтида даволансангиз бу белгилар тезда йўқолиб кетади.

**КЎЗГА ҚАРАБ АНИК
ТАШХИС КЎЙИШ**

Мутахассислар кўзнинг ёйсимон пардасидаги рангларга қараб соғлиқ ҳақида аник ташхис кўйиш мумкин дейишмоқда. Агар кўзларнинг ранги мовий ёки кулранг бўлса артрит, бўғин касалликлари,

ДАРДИМГА ДАВО ТОПДИМ**УЗОҚ УМР КЎРИШНИ ИСТАСАНГИЗ...**

Соғлом ва узок ҳаёт кечириш кўпроқ ўзимизга боғлиқ. Хитой, Шарқ, Тибет табибларининг бу ҳақда жуда жуда кўп қадимги даволаш усуслари мавжуд.

Мана бу малҳам эса умрингизни яна-да узайтиради. Танангиздаги умумий қонайланиш фаoliyatinini яхшилашиб, тикилмаларни очади. Соғлиқ учун foят фойдали булган ушбу даволаш усуслини беш йилда бир марта кайтариш көнчигида яхшилашиб, танангиздаги конайланиши меъёрига келади.

Бунинг учун 500 грамм писта ёғи, 500 грамм майдаланган саримсоқпийё, 300 грамм зигир керак. Ённи саримсоқпийё билан араплашибири қонору хонада уч кун сакласангиз. Саримсоқпийё ёёхосил бўлади. Бу ёғга ундеқ килиб майдаланган зигирни кўшасиз. Ҳаммасини яхшилашиб араплашибири тайёр бўлган массани музлатичга қўясиз. Уни ҳар куни овқатдан олдин бир чой кошиқдан ичасиз.

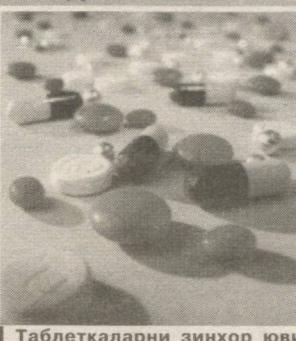
**Мұхаббат БЎРОНОВА,
Ургут tumani.**

АГАР АЛЛЕРГИЯДАН ҚИЙНАЛСАНГИЗ

Мен аллергиядан йиллар давомиди қийналдим. Аъзои-баданимнинг кизил доғлар билан қопланиши кўнглимни хира қилиб, атрофдагиларда ҳам нохуш таасирот қўлдиради. Бир куни ишга юзимидаги кизил доғлар билан боришимга тўғри келди. Яхши ҳам шундай қилган эканман. Ҳамма ўзича маслаҳат берди. Шулардан биттаси менга жуда катта ёрдам берди. Ва

мен буни аллергиядан қийналаётган бошқалар билан ҳам ўтколашгим келди. Буни даволаш учун озигина эътибор қўлсангиз кифоя. Дориҳоналардан шувоқ (ёвшан ҳам дейишади) дамлама олиб, кунига 15-20 томчидан, бир кунда уч маҳалдан ичинг. Ёки буни ўзингиз ҳам тайёрлашингиз мумкин. Шувоқни май ойидай йигиб олиш керак. Уни бир чой қошиқ ўтустига бир стакан қайнок сув солиб бир кунда уч маҳалдан ичсангиз, аллергия бутунлай ўтиб кетади.

**С. МИРЗАЕВА,
Андижон viloyati.**

ДОРИЛАР БИЛАН СИЗЛАБ ГАПЛАШИНГ**1 Таблеткаларни зинхор юваниш
хонаси (ванна)да сақламанг.**

У ердаги нам ҳаво, дорилар ҳар қандай маҳкамланган бўлмасин, барibir таъсир қиласди. Натижада дори таркибидаги моддалар ўзгарида ва улар даволаниша фойда бермайди.

2 Ўзингизни яхши хис кила бошлашингиз билан

дорилар ичишини

САЛОМАТЛИК НУҚТАСИ

Бошингиз оғрияптими? Ёки ўзингизни ёмон хис этаپизми? Унда бўйса қулоғингизни уканланг. Үқаларкансиз кулокнинг бир жойи-нуқтаси оғрик сезасиз. Ана шу солиногидаги жойни кўрсаткич бармогингиз билан топиб қалам билан бегиланг. Қулоғингиз сиртқи томонидаги ҳам шундай оғрикли нуқтани топиб ўша жойга чап кўлингизнинг кўрсаткич бармогини босинг. Ичидаги қалам билан белгиланган нуқ-

таворов тўхтатманг. Даволаниши охиригача ётказиш шарт. Акс ҳолда қасаллик вируслари танангизга ўрнашиб олади ва улар билан курашиш кийинлашиди.

3 Шифокорлар таблеткаларни майдаламасдан ичиши тавсия этишади. Гап шундаки, мураккаб таркибли дорилар маҳсус парда билан қолланган бўлади. Агар улар майдаланса таркибидаши шифобаҳшилилк хусусиятлари йўқолиши мумкин.

4 Канча нокурай бўлса-да таблеткаларни бошқа дорилар билан аралаштирасдан ўз кутилирида сақлаша харакат килинг. Улар бошқа дорилар билан алмашини қолиб муаммолар тутдириси мумкин.

5 Дориларни ҳеч қачон шарбат (соклар) билан ича курманг. Шарбатларда ошқозондан ферментлар фаoliyatinini сусайтирадиган моддалар бор. Бу эса зарарлидир.

тани учли қалам ёки тиш ковлагич билан охиста, соат миллари бўйича айлантириб уканланг. Шунда енгил оғрикни сезасиз. Шу жойда илимлик ва кейин иссилик пайдо бўлганинни хис эташиз. Аста-секинлик билан оғрикни камая боради ва бошингиздаги лўқиллаш ҳам йўқолади. Буш оғригингиз тўхтаб, ўзингизни тетик хис эта бошлийиз.

НАВҚИРОНЛИК СИРИ

Ёшимга нисбатан анча ўш ва тетик кўринаман. Бунинг сири шундаки таамандаги чиқчиларни маҳсус дамлама билан доимо тозалаб турман. Дамаламини тайёрлаш жуда оддий ва осон: бир стакан шивит уруғи, иккى шо кошиқ майдаланган валиериана илдизи ва иккى стакан асални оласиз. Кечкурун ҳаммасини термосга солиб дамлаб

қўясиз. Эрталаб тайёр бўлган дамламани сузуб олиб, ҳар куни уч маҳал билан ошқозондан овқатдан олдин истемол киласиз.

K. МУХТОРОВ,
Тошкент шахри.

АГАР ОЁКЛАРИНГИЗ ТЕЗ ТОЛИҚСА**Баъзан кечга бориб оёқларимиз симилаб оғриётганини хис эташиз.**

Чунки оёқларимиз зиммасига бизнинг оғир вазнимизни кўтариб юриш, ноқулай пойабзандан азоб тортиш, кўпичка танафафусиз, тик туриб ишламишингиз чидашдек маъсльиат юқлиятланган. Оғиғини айтганда ҳар доим юзимиз, кўлларимизни парвариш қилишга вақт топамизу, аммо, оёқларимизга келганда... Қаҷончи оғриб бошласа - шундагина уларнинг борлигини эслаймиз. Мен ҳам ёғ, оғриғидан азоб тортардим. Уқалардим ва кечалари оёқларим остига ёстиқ кўйиб ёттардим. Бир танишим оёқлар учун оддий муолажа усулини айтиб қолди. Оёқларингиз оғриса сиз ҳам қўйидаги муолажани килиб кўринг.

Бир стакан тозаланмаган кунгабоқар мойига бир чой қошиқ ўш тузини солиб, туз эригунча араплашибисиз. Ённи бироз иситишингиз ҳам мумкин. Тунги ўйкудан олдин ушбу тузли ёғ билан оёқнинг кафтини, товон қисмидан бошлаб болдир ва тиззагача суриби, уқалаб чикасиз. Шундан кейин оёғингизни целофан көғоз билан ўраб, устидан пайпок кийиб оласиз. Эрталаб яхшилаб артасиз. Ёки ярим соат ўтирганингиздан кейин иссиқ сув билан оёқларингизни ювиб ташлашингиз мумкин.

Муборак РАЖАБОВА, Қўқон шахри.

ОШҚОЗОН УЧУН ОДДИЙ ДАВО

Мен ошқозонда овқат яхши ҳазм бўлмаслигидан илгари жуда кийналардим. Ошқозоним доимо жиззилаб оғриб турарди. Бир куни тобим бўлмай қолди. Шунда бир ходимимиз қадимги муолажалардан бирини синаб кўришини маслаҳат берди. Бу жуда осон экан.

Агар сизда шундай муаммолар бўлса мана шу усулини бир синаб кўринг: Ноҳни майдалаб уни това да корайиб кўмирга айлангунча ковуринг. Кейин шу куқун холига келгунча туйинг, бир чой қошигини, 25

грамм ароқ билан араплашибири, дархол ичиб юборинг. Бир кунда уч маҳал овқатдан сўнг ичасиз. Бу муолажани ҳафтада бир марта тақрорлаш керак. Бир неча ойгача иккита ҳафтада бир кун бу муолажа ни тақрорласангиз, овқат ҳазм қилиш билан боғлиқ муаммолардан бутунлай фориг бўласиз.

**Д. КАРИМОВА,
Кирай тумани.**

Б. САЙДАЛИЕВА тайёрлади.

Гайтида "зомбилаш" билан Африканинг Дагомеяси (хозирги Бенин)дан чикқан кора танли кулларнинг авлодлари шуғулланишган. Зомбилаш маросими иккни қисмдан иборат бўлади: катт этиши ва кайта тирилтириш.

Зомбига айлантириш мўлжаллаб кўйилган кишининг таомига иккни тиши балидан олинган заҳар солиши. Овқатни истемол қилган курбоннинг нафас олиши тўхтайди, териси кўкариб, кўзлари қотиб қолади - клиник ўлим ҳолатига тушади. Орадан бир неча кун ўтгач, мархумни тирилтириб, зомбига айлантириш учун қабридан олиб чиқишиди. Бундай қайта тирилган жонзотда энди хотирадан асар ҳам колмайди. Манкурт-зомбига ёраланиб фақат хўжайнининг бўйргани бажаради, холос.

Бир неча кун Гайтида бўлиб қайтган британиялик тадқиқотчиларнинг таъкидлашларича, зомби учин жисмонан бакувват кишилар танланган. Уларни тирилтиригач, кўп холларда шакарқами плантацияларида кўп килиб ишлатишган. Юкорида эслатганимиздек, "зом-

билаш" маросимини Гайтига дастлаб да-
гомеялик неглар олиб келишган. Ажаб-
ланарлиси шундаки, Бенинда ҳозир ҳам
"зомбилаш" мавжуд. Бу тўғрида ана шун-
даки сенса-
и штироқ этган аме-
рикалик шифокор-сайёҳ Жорж Райт гу-
вохлик беради:

"Ер юзида тириклидан нишона бўлма-
ган одам ётибди. Мен уни кузатиб
кўрдим - у ўллик эди. Маросим бошлан-
гандага ҳамма бирдан жўр бўлиб, қандай-
дир кўшиқ айта бошлади. Бу - кўшиқ
эмас, аллакандай "дод-вой", чинкирик-
ни эслатарди. Товушлар тобора зўрай-
иб, тезлашиб боради. Чиндан бундай
товуш ўлликни оёқка турғизди. Ҳақиқатан
ҳам шундай ҳол юз берганини кўрганим-
да ҳайратдан қотиб қолдим! Мурда ку-
тилмаганда кўпинча кўкрагига кўйди ва
туришга уринди. Шунда жўр овозлар ку-
чайиб, оҳу ногага айланди. Доира ажга-
минди. Ниҳоят жасад ердан кўтарилиб,
мархум ўтириди. Оёқларни букиб, тиз
чўкиб ўтириди. Бундан бир неча дакиқа
ёруғлика эътиборсиз қотиб қолганд
кўзларни кatta очилган, бизга қараб ту-
рарди..."

...ИЛОНХЎР ОДАМ

Акобанинг хотини Анутдининг умри илонга боши коронги бўлиб ўтди. У 60 ёшга кирган бўлса, шу ёшга етгича мингга якин илонни ошқозонига жойлади. Шунча илоннинг бошига етиб нечта тудги экан, дерсиз. Бор-йўли 19 нафар. Йигирманчисига ҳомиладор. Яна илонга боши коронги Акобанинг умри илон ушлаш, сотиб олиш, илон кидириш билан ўтди. Бирор кун уйда тинч ўтирганини билмайди. Уйда ҳам илон шўрвадан бошка овқат ўйқ. Хотини эса. Олтмиш кирса ҳам йигирма-
шаш жувонга ўхшайди. Акоба илон шўрва ичишдан олдин дарёга бориб ўзини соғубиги келади. Бўлмаса ис-
сифи ошиб кечаси билан ухломай чиқади. Хотини бўлса, етмиш ёшда ҳам туғиб, болалар сонини 30 нафарга етказаман, деб эрининг тириш тушган пешонасини баттар тириштириди.

Бир пайтлар Кашмирда яшаган Мунир исмли йигит гаройиб кучга эга эди, дейишади. У ўқизлар ўрнига ўзи-
ни аравага ўшишларини сўраб, бир кунда фил ҳам, от ҳам бажара олмай-
диган ишни бажарар экан. У аравадаги юқин Кашмирдан 100-150 км. атрофдаги жойларга тўхтамасдан олиб бориб берар экан. У бир ютурганича шунча масофага тўхтамай боргани учун наебатда турадиганлар кўп бўлган. Тог йўлла-
рида ҳам йигит тўхтаман кетаверган. Йўлда кетаётган пай-
тда тўхтамасдан овқатланишни ҳам унутмаган. Яна у йўлда учраган чиройли қизларга гап отиб ҳам кўярди. Мунир оила курган. Оиласини ҳам доимо йўлда олиб юрган. 4 та фар-
зандини ҳам хотини йўлда туккан. У катта пул толиб, бой-
бадавлат яшаши мумкин эди. Мунир шу йўлни танлаган ва оиласи билан баҳтила яшаган.

Меъёридан ортиқ ичган Йошкоролалик фуқаролардан бири саноат моллари сотила-
диган дўконга дўконда кириб исиниб олмоқчи бўлди. У ичкарига кириб маҳсулотлар кўйилади-
ган яшилардан бирига жойлашилди олди-да, иссиқдан яй-
раб ухлаб қолди. Ярим тунда ўйгониб ёлғиз ўзи қолганини сизиб қолди. Гугурт ёкиб пештахтада турган

жемперларни кўрди-ю, иккитаси-
ни устма-уст кийиб олди. Эшикни очмоки бўлганинда эса сигна-
лизация ишлаб кетди. Ютуриб кел-
ган соқчишар эса уни кўриб кулиб юбориши. У шошилгандан болалар кийиб олган ва масхарабозга ўшаб колган эди.

ИСИНМОҚЧИ Бўлди-ю...

Газета "Шарқ" нашриёт-матбая компанияси босмахонасида чоп эти-
лади. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-үй.
Босишига топшириш вақти - 20.00
Босишига топширилди - 21.00

Газета "Шарқ" нашриёт-матбая компанияси босмахонасида чоп эти-
лади. Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-үй.
Босишига топшириш вақти - 20.00
Босишига топширилди - 21.00

Газета таҳририят компьютер базасида терилиди ва саҳифаланди.

МУШУК - НАРИГИ ДУНЁДАН ҚАЙТАРГАН...

Молдованинг Окница шахрида ўзига ўнни шайдиган эллик саккиз ёши аёл Мария Чаос мушукни ўзининг халоскори деб билади. Мушук уни нариги дунёдан қайтарган, шундан сўнг, жониворнинг ўзи жон таслим қилган. Вокеа бундай бўлган: Мария Чаос одатдагидек ўйида рўзгор юмушларини бажариб юргонда кўқисидан кўкрагида қаттиқ оғриқ туриб, хушини йўқотиб йиқилади. Дардинг зўридан у ўлаётганини зўрга хис этиб, хаёт билан видолашиб чоғи етганини англайди. Шу пайт унинг суюкли мушуги беҳуш ётган бекасининг кўкрагига чикиб, кулча бўлиб, айни оғриқ тутган жойга ўтириб олади. Баҳта қарши бу пайт уйда хеч ким бўлмайди. Бека шу ётганича бир кун ётади. Карадиншиларни бир топиб, ўйга киришганда Мариянинг кўкрагига тошни қотиб ўтирган мушукни кўришиди. Касалхонада беморга тибий ёрдам кўрсатишиди. Мушук эса ўлади. Бекасининг иккор бўлиб ўйтган гапларига караганда, унинг тириқ қолишига мушуги сабабчи бўлган экан. Жонивор стенокардияга учраган бемор аёлнинг кўкрагига йи-
филган зарарли энергияни шундок "узига тортиб олган". Бекасининг дардини олган мушук "ортиқа юк"ни кўтарида очилган.

КУНАДА БЕШ ФАРЗАНА...

Инсоннинг таваллуд топиши му-
носабати билан ўтказиладиган "ке-
ча"пар ўзгача гаштила бўлади.
АҚШда беш фарзандли Коммин-
слиар оиласи бор. Кизиги шундаки,
1962 йилдан то 1966 йилгача бу оиласи-
ши шарт экан.

Мехригие - доривор ўсимликлардан бири бўлиб, табиятда жуда камдан-кам учрайди. Марказий Осиёнинг Олой ва Хисор тобларида учратиш мумкин. Мехригиинг хусусияти ўлим тўшигидан ётган бемор истевмол кўлса ҳам оёқка туради. У ҳар қандай дардга даводир. Мехригие табиятда факат от ва ўйларбасили кўринади. Бошқа ѹиллари ўзига куч тўлаб ётаверади. Унинг барглари худди кулупнайнинг баргларига ўккаш

СИРЛИ ГИЁХ

бўлади. Мехригиина баҳорда апрел ва май ойлари кечаси момақалдирик ва чақмоқ чакқандагина кўриш мумкин ва шу чакмок чакқанда меҳригие 6-7 банд бўлиб ўсади. Худди фосфор суртилгандай чакмокдан сўнг ярим дакиқалар чамаси ўзидан ёргуллик чиқариб туради. Шу вақтда ўсимлика бирорта белги кўйшиш керак, зинхор кўл билан ушламаслик даркор. Мабодо кўл билан ушланса, у холда ўз хусусиятини йўқотади. Мехригие нур чиқариши билан оқ чивлир иштаб белгилаб кўйиш керак ва тонг отиши билан гиёҳ илдизи билан кавлаб олинниб, қора матода тикилган қоччиқа авайлаб со-лидий сакланади. Мехригиинг сириҳали яхъя ўрганиламаган. Сирли гиёхлигича қомкоқда.

да ҳар иили биттадан фарзанд дунёга келди. Бунинг унчалик кизиги йўқ, дейишингиз табий. Ахир болаларнинг ҳар бири бир кунда, яни 20 февралда туғилган. Комминслиар оиласида ийли бир-варакайига беш фарзанднинг ту-
ғилган куни нишонланади.

ОШКОЗОНДА...

Санкт-Петербургнинг Новочеркасский шох кўчасидаги хонадонларнинг бирида ўтирглик содир бўлади.

Боскинчи кечаси кўл қаватли ўйдаги сув ўтадиган кубур орқали учинчи қаватга кўтарилиб, ўйдераси-
ни очиши билан тўсатдан сигнализация ишга тушди. Вокеа содир бўлган жойга милиция хо-
димлари етиб келгунга қадар, ўғри икки дона 55 ва 47 ўчмадаги тиля занжирларни топиб улгурди. Бирор милиция билан учрашиш мукаррарлариги сезган ўғри... иккала занжирни ҳам юборади.

Ўғри кўлга туширилиб, милиция бўлумида сўрқ қилинаётган гайда тўсатдан ўнинг корни оғриб қолди. Тиббёт ходимлари омади келмаган ўтиргининг ошқозонини ўшишди ва ҳангумаг бўлиб қолишиди. Чунки, ошқозон изидан ашёвий далил сифатида тилла занжирлар тушди.

СЕВГИ ДОҒИ ЯШИНДАН КУЧЛИМИ?

Ҳаёт давомида бир эмас, етти(!) марта яшин уриб, омон қолган дунёдаги ягона одам американлик истироҳати боғи хизматчи Рой К. Салливан хисобланади. Ило бор яшин билан 1942 йили "тўкнаш" келди. Бу тўкнашув оқибатида Салливан бир оёғининг боз бармогидан айриди. Худди шундай тукнашув орадан 27 йил ўтиб, 1969 йилнинг июн ойидаги яна такрорланди. Бу сафар унинг коши кўйиб тушди. Орадан ролла-роса бир йил ўтиб эса ўнг елкаси кўди. 1972 йилнинг 16 априлида яшин унинг сочига кўз олайтирилди. 1973 йил 7 август куни эса боши саёнини кўйидири. 1976 йил 5 июнда Салливаннинг тўпиги яшин уриши татижасида қаттиқ шикастланди. Сўнгти бор яшин уни 1977 йил 25 июн куни балиқ овлаш билан машгул пайтида "сийлаб" ўтди. Бунинг оқибатида у корни ва кўкраги кўйиб, оғри ахволда касалхонага келтирилди... Кирк йил давомида яшин етти марта уриб ҳам кўйдиролмаган одамни омадисиз мухаббат дого аризмаган муддат ичда кўйидири кул килди - Салливан ўз жонига касд этди.

БАСИРА ва М. МИРЗАШАРИПОВ тайёрлаши.

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи» Ақциядорлик компанияси

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176
Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига 027-рекам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г - 540. Формати А-3, хажми 4 табок.
Адади - 18762
Сахифаловчи - Ш. БАРОКОВ.
Рассом - Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи - Б. САЙДАЛИЕВА.
Мусахих - С. САЙДАЛИМОВ.